

21 juli 1959

U 8106/59 - C 46 - P1/PS9.

FA-9764/17

GEHEIM

Land: Italië.

Onderwerp: De achtergrond van de benoeming van GEDDA als voorzitter van de "Comitati Civici".

Referenties:

Datum van waarneming: Begin juli 1959.

Bron: Betrouwbaar, met goede contacten in Vaticaanse kringen.

Opmerkingen:

Verzonden aan: de Minister van Buitenlandse Zaken.

Aan Zijne Excellentie Prof. Dr. J.E. de QUAY
Minister-President

Plein 1813 no. 4

'S-GRAVENHAGE.

GEHEIM

Italië

DE ACHTERGROND VAN DE BENOEMING VAN GEDDA ALS VOORZITTER
VAN DE "COMITATI CIVICI"

GEDDA heeft onmiddellijk na de Pauskeuze de eerste stappen ondernomen om van zijn ambt van voorzitter van de Katholieke Actie ontheven te worden. Zijn groeiende bezorgdheid inzake het communistisch gevaar en de linkse koers van FANFANI vormden hiertoe de aanleiding. Hij vond bij de Paus een gunstig gehoor. Deze riep de Italiaanse Bisschoppenconferentie opnieuw bijeen en wist de benoeming van GEDDA's naaste medewerker, MALTARELLO, als zijn opvolger te bereiken. Bovendien willigde hij nog een ander verzoek van GEDDA in, namelijk door hem te benoemen tot landelijk voorzitter van de "Comitati Civici".

De betekenis van dit alles is hierin gelegen;

A. De Paus is, evenals GEDDA, er van overtuigd, dat binnen afzienbare tijd in Italië gespannen verhoudingen zullen ontstaan. De ervaringen in de Val d'Aosta en op Sicilië - het morele echee dat de Kerk geleden heeft (het negeren van het decreet van het H. Officie) - de versteviging van de communistische, pro-communistische en para-communistische partijen en groepen en elementen - dit alles maakt de toekomst hoogst dubieus. En ook al is het misschien (nu nog) overdreven een herleving van de "atmosfeer van maart/april 1948" te verwachten - omdat de massa daarvoor te apathisch en onverschillig is geworden - toch is het juist deze onverschilligheid, die een reëel gevaar betekent. GEDDA's benoeming (beter nog: terugkeer) vormt een zekere garantie, dat het militante-katholieke en anti-communistische deel van de natie nu krachtig wordt gemobiliseerd (vooral de jongeren uiteraard). Er moet hard en snel worden gewerkt, want de situatie kan zich elk ogenblik gaan toespitsen en de uitslagen van eventuele vervroegde

parlementsverkiezingen laten zich zonder meer pessimistisch tegemoet zien.

GEDDA's nieuwe functie is dus onloochenbaar een politieke - in tegenstelling tot het presidentschap van de Katholieke Actie.

B. De nieuwe Paus is allang van oordeel geweest, dat het Vaticaan en Italië te dicht "bij elkaar liggen". En waar men in Italië in de regel spreekt over het Vaticaan als over "de andere oever van de Tiber", heeft de Paus nu besloten - zo had hij zich tot de Kardinaal uitgedrukt; om "de Tiber te verbreden". Dit zal ongetwijfeld - als de Paus althans de tijd zal krijgen - verstrekkende gevolgen hebben. Het bijbelwoord: Geeft aan Caesar....etc." wordt nu dus een scheiding (in zekere zin) tussen Staat en Petrus. Onder de vorige Paus bestond er een sterke neiging ten Vaticane om zich diepgaand met de politiek te bemoeien (MONTINI), zodat zelfs een man als De GASPERI continu tussen beide klippen moest schipperen. De nieuwe Paus heeft aan de Bisschoppenconferentie volmachten en competenties verleend, die een jaar geleden nog ondenkbaar waren. Het zijn nu de bisschoppen, die - hetzij ieder voor zich binnen zijn eigen territorium hetzij gezamenlijk voor het land - bepaalde richtlijnen en/of verboden moeten formuleren. Het Vaticaan moet volgens de ideeën van de Paus een boven-nationaal centrum worden, dat uiteraard wegens ligging en tradities ten zeerste geïnteresseerd zal blijven in de gang van zaken binnen Italië, doch dat - door middel van een verbreding van de Tiber - het voortaan aan het Episcopaat en de gelovigen zal overlaten om te waken voor het behoud van de vrijheid (lees: strijd tegen het communisme in al zijn vormen).